

פרשת יתרו – כפה עליהם הר כגיגית

נאמר בפרשה: "ויוצא משה את העם לקראת האלוקים מן המחנה ויתייצבו בתחתית ההר" (יט יז).

רבתינו דרשו פסוק זה במסכת שבת(פח.) אמר רב אבדימי בר חמא בר חסא: מלמד שכפה הקב"ה עליהם את ההר כגיגית ואמר להם: אם אתם מקבלים את התורה מוטב ואם לאו שם תהא קבורתכם.

התוספות שם הקשו לשם מה הייתה נחוצה כפיית ההר, הלא בני ישראל הסכימו מרצונם הטוב לקבל את התורה בעת שאמרו "כל אשר דיבר ה' נעשה ונשמע" (כד ז)?

ותירצו התוספות שהקב"ה חשש שמא עם ישראל יחזרו בהם מפחד כשיראו את האש הגדולה שתהיה על הר סיני במעמד קבלת תורה, לכן כפה עליהם את קבלת התורה.

הבעל שם טוב תירץ שלכל יהודי יש שני מצבים בעבודת ה'. לפעמים יש לאדם חשק גדול ללמוד תורה, להתפלל, לקיים מצוות בהידור, וכל עבודת השם נעשית בשמחה ובטוב לבב, על מצב זה אמרו ישראל נעשה ונשמע. ולפעמים אדם מרגיש כבדות בעבודת השם, לימוד התורה, תפילה וקיום מצוות הם עול כבד, וכל עבודת השם נעשית בעצבות. על מצב זה נאמר שהקב"ה כפה עליהם הר כגיגית.

גם כשאין לאדם חשק ללמוד הוא צריך ללמוד בעל כורחו.

ועל כך אמרו רבתינו במסכת ברכות (ה.) שתורה נקנית בייסורים. והסבירו רבתינו שאין הכוונה דווקא לייסורי הגוף, אלא הכוונה היא גם לאדם שמתייסר כי הוא לומד בלי חשק, ואומרים לו שגם לימוד כזה הוא חשוב ויש בו קניין תורה.

כתב הבעש"ט שעיקר השכר הניתן לאדם על מעשיו הטובים הוא על זה שמכריח את עצמו לעשותם בלי חשק ובלי רצון, ומי שלומד גם כשאינו רוצה, יזכה ללמוד מתוך שמחה.

וכך פירש רבי אברהם מסלונים את הנאמר במסכת אבות: כל המקיים את התורה מעוני סופו לקיימה מעושר (ד ט). מי שמקיים את התורה מעוני, בלי חשק ובלי רצון, סופו לקיימה מעושר בשמחה ובטוב לבב כעשיר השמח בחלקו.

מכיוון שהתורה ניתנה בכפייה אמרו רבתינו במסכת שבת (פח.) שעם ישראל יכול לטעון שאי אפשר להעניש אותו אם הוא לא יקיים את התורה, מכיוון שקבלת התורה הייתה בכפייה ולא

מרצון. אמר על כך רבא שבפורים עם ישראל חזר וקיבל את התורה מרצון, שנאמר במגילת אסתר: "קיימו וקיבלו היהודים עליהם ועל זרעם" (ט כז), קיימו היהודים מה שקיבלו עליהם בכפייה במתן תורה. ההסבר לכך: מי שלא מעונין לקיים תורה ומצוות לא מוסיף לו מצוות חדשות, ובפורים כשעם ישראל קיבל על עצמו מצוות חדשות, מקרא מגילה, משלוח מנות ומתנות לאביונים, הוא גילה את דעתו שנוח לו גם במצוות שהוא קיבל במתן תורה. מכאן שחג פורים הוא גם חג קבלת התורה מרצון ובשמחה וגם על כך מצווה לשמוח בפורים.

יהי רצון שנזכה ללמוד תורה ברצון ובשמחה.